

ارزیابی تأثیر توسعه حرفه‌ای معلمان بر ارتقای اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی در مدارس ابتدایی

معصومه احمدی جوکار

آموزش و پرورش استان همدان شهرستان ملایر

دبستان حاج حمیدی و فرهادی 2

Fishahmadi55@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر به ارزیابی تأثیر توسعه حرفه‌ای معلمان بر ارتقای اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی در مدارس ابتدایی در محیط‌های آموزشی خاص، به ویژه در شهرستان ملایر می‌پردازد. این پژوهش با هدف ارتقاء عملکرد آموزشی و پیشرفت دانش‌آموزان انجام شده است. برای این منظور، پژوهش‌های پیشین از قبیل بررسی رابطه بین رهبری اخلاقی و تعهد سازمانی معلمان، تحلیل رابطه بین سبک رهبری اخلاقی مدیران با تعهد سازمانی و خستگی شغلی معلمان، و نقش میانجی اخلاق حرفه‌ای در رابطه بین اقلیم سازمانی و کیفیت زندگی شغلی کارکنان، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. روش تحقیق با توجه به ماهیت پژوهش، "توصیفی-همبستگی" می‌باشد. جامعه آماری، متشکل از تمامی معلمان مدارس ابتدایی ملایر در سال تحصیلی 1402-1403 بوده است. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش، پرسشنامه‌ای محقق ساخته با 30 سوال بود که میزان تعهد سازمانی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان ملایر به رعایت برخی از مولفه‌های اصول اخلاق حرفه‌ای، شامل اجرای ضوابط و مقررات، رعایت انضباط کاری، رعایت امانت داری، رعایت برابری و پاسخگویی حرفه‌ای را سنجیده است. پرسشنامه مورد نظر دارای روایی بالایی 0/65 بود. برای بررسی پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که 0/88 به دست آمد و نشان داد که پرسشنامه از پایایی بالایی برخوردار است. برای تجزیه و تحلیل آماری، از روشهای آماری مختلفی متناسب با سوالات پژوهش، هم از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و...) و هم از آمار استنباطی (آزمون t تک نمونه‌ای، آزمون t دو گروه مستقل، آزمون t سه گروه مستقل) استفاده شد، که نشان داد رابطه بین اخلاق حرفه‌ای معلمان و تعهد سازمانی از نظر انضباط کاری، رعایت امانت داری، رعایت برابری و انصاف و پاسخگویی حرفه‌ای از وضعیت مطلوب و در مولفه اجرای ضوابط و مقررات از وضعیت نسبتاً خوبی برخوردارند. نتایج این پژوهش می‌تواند به مدیران آموزشی کمک کند تا سیاست‌ها و برنامه‌هایی را برای افزایش اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی معلمان ابتدایی اتخاذ کنند و در نتیجه بهبودی در عملکرد آموزشی و یادگیری دانش‌آموزان را رقم بزنند.

واژگان کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، معلمان، تعهد سازمانی،

مقدمه

اندیشه‌ی تعهد به عنوان موضوعی اساسی در نوشته‌های مدیریت وجود دارد. این اندیشه، یکی از ارزشهای اساسی است که سازمان می‌تواند بر آن متکی باشد و کارکنان را براساس ملاک تعهد ارزشیابی کند. تعهد یک مفهوم پیچیده و چند بعدی می‌باشد. اکثر تحقیقاتی که در رفتار سازمانی انجام گرفته است تعهد کارکنان به کار فرما را که عمدتاً به تعهد سازمانی اشاره دارد بررسی کرده‌اند. اما در سال‌های اخیر تحقیقات در مورد تعهد به سازمان و تعهد به شغل افزایش یافته است. (گمینان، ۱۳۸۲) لازم است در سازمان‌ها افزون بر آموزش تخصص‌ها و مهارت‌های مورد نیاز هر شغل به کارکنان، ایجاد روحیهٔ تعاون، کار مشترک و دسته‌جمعی و به ویژه اخلاق اداری و سازمانی جزو برنامه‌های آموزش در سازمان قرار گیرد.

برای تعیین مؤلفه‌های کاربردی اخلاق حرفه‌ای (اسلامی)، می‌توان از اصول راهبردی اخلاق حرفه‌ای در اسلام استفاده کرد؛ اصول راهبردی اصلی (در اسلام) عبارت‌اند از: احترام اصیل و نامشروط به انسان‌ها، رعایت آزادی انسان‌ها، برقراری عدالت در مورد انسان‌ها، امانت‌ورزی در رفتار و بینش شخصی. اخلاق حرفه‌ای در نظام اداری جمهوری اسلامی باید هویت اسلامی داشته باشد و مبتنی بر اخلاق اسلامی شکل بگیرد.

همان طوری که می‌دانیم اسلام دین اخلاق و معرفت است. تعالیم اخلاقی اسلام ریشه در قرآن دارد اما نمونه منش اخلاقی کامل متعلق به شخص پیامبر اکرم (ص) بوده که از سوی مسلمان به عنوان (خلق محمدی) خوانده می‌شود. حضرت محمد صلی الله علیه و آله هدف از بعثت خودش را این طور بیان فرمودند «انی بعثت لاتمم مکارم الاخلاق» من برای این که زیبایی‌های اخلاق را تمام کنم مبعوث شدم. (علامه مجلسی ۱۰۳۷-۱۱۱۰ هجری)

امام علی (ع) ملاک نهایی اخلاق را خدا می‌داند و به همین دلیل توصیه اساسی حضرت، تقوی است. لذا در مواضع مختلف و به طور مکرر به آن تذکر می‌دهند حال باید شاهد آن باشیم که سیستم آموزش و پرورش در کشور اسلامیمان با الگو قرار دادن پیامبر عظیم الشان اسلام و حسن خلق ایشان و هم چنین ائمه اطهار به عنوان طلایه داران اخلاق حسنه، تا چه حد به اصول اخلاق حرفه‌ای طبق معیارهای اسلامی و شیعی متعهدند؟

بیان مساله

با توجه به اهمیت اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی معلمان ابتدایی در بهبود عملکرد و پیشرفت دانش‌آموزان، مساله‌ی اصلی این پژوهش در ارتباط با ارزیابی تأثیر توسعه حرفه‌ای معلمان بر ارتقای اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی در مدارس ابتدایی در محیط‌های آموزشی خاص، به ویژه در شهرستان ملایر، مطرح می‌شود.

به عبارت دیگر، این پژوهش برای بررسی این مساله مطرح شده است که آیا اخلاق حرفه‌ای معلمان ابتدایی در شهرستان ملایر تأثیری مستقیم بر تعهد سازمانی آن‌ها دارد و چگونه می‌توان این رابطه را بهبود داد تا بهبودی در عملکرد آموزشی و یادگیری دانش‌آموزان ایجاد شود.

ضرورت تحقیق

در این زمینه، پژوهش‌های بیشتری در محیط‌های آموزشی خاص نظیر شهرستان ملایر ضروری به نظر می‌رسد. به عنوان مثال، تحقیقات انجام شده توسط اسلامیه و محمد داودی (۲۰۱۶) نشان داده است که رابطه بین سبک رهبری اخلاقی مدیران با تعهد سازمانی و خستگی شغلی معلمان می‌تواند تأثیرگذار باشد. بنابراین، بررسی این رابطه در محیط‌های مختلف معلمان ابتدایی می‌تواند به مدیران آموزشی کمک کند تا سیاست‌ها و برنامه‌هایی را برای افزایش اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی معلمان ابتدایی اتخاذ کنند. مطالعه‌ی منابع ارائه شده نشان می‌دهد که این موضوع نیازمند توجه و تحقیقات بیشتر در این زمینه است. اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی معلمان ابتدایی در شهرستان ملایر، به عنوان یک موضوع مورد توجه برای تحقیقات آینده، می‌تواند بهبود در عملکرد آموزشی و یادگیری دانش‌آموزان منطقه را تسهیل کند.

پیشینه پژوهش:

علم اخلاق از قرن‌ها قبل از میلاد مسیح در شغلها و حرفه های گوناگون وارد شده است. اولین قانون مدون در زمینه اخلاق حرفه ای سوگندنامه ی پزشکی بقراط است که در یونان باستان تدوین شده و در آن وظایف و مسئولیتهای اخلاقی پزشکان مشخص شده است (حسینیان، 1385، ص 12). بنابراین اولین وظیفه اخلاق حرفه ای رشد و توسعه قوانین بر پایه اخلاق در شغل مورد نظر است. در اکثر موارد، علم اخلاق به استانداردهای تعیین سطح مناسب و مطلوبیت اشاره دارد (Kumar, 2014). اخلاق حرفه‌ای مجموعه ای از ویژگیهای رفتاری است که منجر به رعایت حقوق مشترک همکاران و مشتریان می شود و در موضوعاتی چون خیرخواهی، رعایت حدود قانونی، عدم سوءاستفاده از حرفه و قابلیت اعتماد تجلی می یابد (میرکمالی، 1389: 254). تحقیقات اخیر نشان داده است که اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی معلمان ابتدایی تأثیر مهمی بر عملکرد و پیشرفت دانش‌آموزان دارند. تحقیقات مختلفی از جمله مطالعات انجام شده توسط الحیدری و همکاران (2017) و میر محمدی و همکاران (1392) نشان داده‌اند که رابطه مثبتی بین رهبری اخلاقی و تعهد سازمانی معلمان وجود دارد. این مطالعات نشان داده‌اند که اخلاق حرفه‌ای معلمان می‌تواند به عنوان یک پیش‌بینی برای تعهد سازمانی و عملکرد موثر آن‌ها عمل کند.

سوالات پژوهش:

- الف - سوال اصلی تحقیق: رابطه بین اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر به چه صورت است ؟
 ب - آیا تفاوتی میان معلمان زن و مرد در خصوص رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس مشاهده می شود؟
 ج - آیا تفاوتی میان معلمان در خصوص رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس بر حسب مدرک تحصیلی مشاهده می شود؟

جامعه آماری:

جامعه آماری، متشکل از تمامی معلمان مدارس ابتدایی ملایر در سال تحصیلی 1403-1402 بوده است .

روش تحقیق

در این پژوهش برای ارزیابی تأثیر توسعه حرفه‌ای معلمان بر ارتقای اخلاق حرفه‌ای و تعهد سازمانی در مدارس ابتدایی، محقق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده نموده است که این پرسشنامه دارای 30 سوال است و هدف از آن سنجیدن اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان می باشد. مقیاس نمره گذاری در این نمونه تحقیق به صورت طیف لیکرت است که فرد به هر سوال میزان موافقت خود را در یک مقیاس 5 درجه ای مشخص می کند و پژوهشگر از نرم افزار SPSS برای تجزیه و تحلیل آماری استفاده کرده است .

یافته‌های پژوهش

داده های توصیفی

جدول میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های آزمودنی‌ها در رابطه بین اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر را نشان می‌دهند.

میانگین، انحراف استاندارد، نمره‌های اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس

مولفه ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
ضوابط و مقررات	1/04	3/45	3/452	0/212
رعایت انضباط کاری	1/32	4/72	4/224	0/135
رعایت امانتداری	1/09	5/00	3/999	0/004
رعایت برابری	0/14	4/99	4/809	0/012
پاسخگویی حرفه ای	1/22	5/00	4/878	0/878

با توجه به جدول فوق، میانگین پنج مولفه اصول اخلاق حرفه ای در مدارس در حد بالا و مناسب بوده است؛ به طوریکه، به ترتیب، میانگین پاسخگویی حرفه ای (4/878)، رعایت برابری (4/809)، رعایت انضباط کاری (4/224)، رعایت امانتداری (3/999)، ضوابط و مقررات (3/452) می باشد.

الف - سوال اصلی تحقیق: رابطه بین اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر به چه صورت است؟ برای بررسی سوال مورد نظر از آزمون تک نمونه ای استفاده گردیده است که نتیجه ی آن در جدول ذیل ارائه شده است.

آزمون t تک نمونه ای میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای در مدارس

مولفه ها	t	درجه آزادی	سطح معناداری
ضوابط و مقررات	2/74	119	0/05
رعایت انضباط کاری	3/11	119	0/01
رعایت امانتداری	3/10	119	0/01
رعایت برابری	4/08	119	0/001
پاسخگویی حرفه ای	4/99	119	0/001

نتایج جدول بالا بیانگر آن است که میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر از وضعیت مطلوبی برخوردارند؛ به طوریکه، به ترتیب، میزان تعهد معلمان به رعایت مولفه پاسخگویی حرفه ای با توجه به مقدار t مشاهده شده (4/99) و با درجه آزادی (df= 119) در سطح (آلفا=0/001) معنادار است. بدین ترتیب فرضیه صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین مبنا رد می شود و میتوان نتیجه گرفت که میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه پاسخگویی حرفه ای از وضعیت مطلوبی برخوردار است.

میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه رعایت برابری با توجه به مقدار t مشاهده شده (4/08) و با درجه آزادی (df= 119) در سطح (آلفا=0/001) معنادار است. بدین ترتیب فرضیه صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین مبنا رد میشود و میتوان نتیجه گرفت که میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه رعایت برابری از وضعیت مطلوبی برخوردار است.

میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه رعایت انضباط کاری با توجه به مقدار t مشاهده شده (3/11) و با درجه آزادی (df= 119) در سطح (آلفا=0/01) معنادار است. بدین ترتیب فرضیه صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین مبنا رد میشود و میتوان نتیجه گرفت که میزان تعهد معلمان به رعایت مولفه رعایت انضباط کاری از وضعیت مطلوبی برخوردار است.

میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه رعایت امانتداری با توجه به مقدار t مشاهده شده (3/10) و با درجه آزادی (df= 119) در سطح (آلفا=0/01) معنادار است. بدین ترتیب فرضیه صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین مبنا رد میشود و میتوان نتیجه گرفت که میزان تعهد معلمان به رعایت مولفه رعایت امانتداری از وضعیت مطلوبی برخوردار است.

میزان تعهد سازمانی معلمان به رعایت مولفه ضوابط و مقررات با توجه به مقدار t مشاهده شده (2/74) و با درجه آزادی (df= 119) در سطح (آلفا=0/05) معنادار است. بدین ترتیب فرضیه صفر مبنی بر عدم تفاوت بین میانگین نمونه و میانگین مبنا رد میشود و میتوان نتیجه گرفت که میزان تعهد معلمان به رعایت مولفه ضوابط و مقررات از وضعیت نسبتاً خوبی برخوردار است.

ب- سوالات فرعی:

سوال فرعی اول: آیا تفاوتی میان معلمان زن و مرد در خصوص رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس مشاهده می شود؟

برای سوال مورد نظر از آزمون t دو گروه مستقل استفاده شد که نتیجه ی آن در جدول ذیل ارائه شده است.

تعداد، میانگین و انحراف معیار در مولفه های پژوهش در دو جنس

مولفه ها	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ضوابط و مقررات	زن	62	6/881	0/412
	مرد	58	3/221	0/321
رعایت انضباط کاری	زن	62	5/522	0/401
	مرد	58	5/301	0/522
رعایت امانتداری	زن	62	6/431	0/218
	مرد	58	6/007	0/202
رعایت برابری	زن	62	4/787	0/130
	مرد	58	4/900	0/011
پاسخگویی حرفه ای	زن	62	6/890	0/189
	مرد	58	6/009	0/219

نتایج آزمون t دو گروه مستقل جنسیت و متغیرهای پژوهش

مولفه ها	آزمون لوین برای همگنی واریانس ها		t-test	
	F	سطح معناداری	t	درجه آزادی
ضوابط و مقررات	0/124	0/98	4/22	118
رعایت انضباط کاری	0/541	0/57	0/07	118
رعایت امانتداری	0/430	0/23	0/20	118
رعایت برابری	0/329	0/42	0/40	118
پاسخگویی حرفه ای	0/441	0/48	0/79	118

نتایج جدول فوق نشان می دهد که بین دو جنس زن و مرد در مولفه اجرای ضوابط و مقررات ($t = 4/22$) در سطح ($0/05$) تفاوت وجود دارد. به طوریکه معلمان مرد، به میزان بیشتری ضوابط و مقررات را رعایت می کنند. اما مقدار t در مولفه های دیگر اصول اخلاق حرفه ای در مدارس بین معلمان تفاوتی وجود ندارد و نشان می دهد که معلمان زن و مرد تقریباً به یک میزان، به مولفه های دیگر اصول اخلاق حرفه ای (رعایت انضباط کاری، رعایت امانتداری، رعایت برابری، پاسخگویی حرفه ای) پایبند هستند.

سوال فرعی دوم: آیا تفاوتی میان معلمان در خصوص رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس بر حسب مدرک تحصیلی مشاهده می شود؟

برای سوال مورد نظر از آزمون t سه گروه مستقل استفاده شد که نتیجه ی آن در جدول ذیل ارائه شده است. تعداد، میانگین و انحراف معیار مولفه های پژوهش بر حسب مدرک تحصیلی

مؤلفه ها	مدرک تحصیلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ضوابط و مقررات	کاردانی	14	3/001	0/215
	کارشناسی	87	6/009	0/214
	کارشناسی ارشد و بالاتر	19	5/457	0/590
رعایت انضباط کاری	کاردانی	14	5/221	0/541
	کارشناسی	87	5/008	0/122
	کارشناسی ارشد و بالاتر	19	5/212	0/100
رعایت امانتداری	کاردانی	14	6/890	0/215
	کارشناسی	87	6/111	0/119
	کارشناسی ارشد و بالاتر	19	6/288	0/090
رعایت برابری	کاردانی	14	4/700	0/100
	کارشناسی	87	4/212	0/098
	کارشناسی ارشد و بالاتر	19	3/980	0/541
پاسخگویی حرفه ای	کاردانی	14	4/300	0/007
	کارشناسی	87	5/339	0/115
	کارشناسی ارشد و بالاتر	19	3/007	0/190

نتایج آزمون t سه گروه مستقل بر حسب مدرک تحصیلی و متغیرهای پژوهش

مؤلفه ها	آزمون لوین برای همگنی واریانس ها		t-test	
	F	سطح معناداری	t	درجه آزادی
ضوابط و مقررات	0/098	0/73	3/92	117
رعایت انضباط کاری	0/421	0/37	0/13	117
رعایت امانتداری	0/354	0/25	0/51	117
رعایت برابری	0/305	0/33	0/19	117
پاسخگویی حرفه ای	0/118	0/70	2/99	117

نتایج جدول فوق نشان می دهد که بین معلمان، بر حسب سه مدرک تحصیلی در مولفه های اجرای ضوابط و مقررات ($t=3/92$) و پاسخگویی حرفه ای ($t=2/99$) در سطح ($0/05$) تفاوت وجود دارد. به طوریکه معلمان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، به میزان بیشتری ضوابط و مقررات و پاسخگویی حرفه ای را رعایت می کنند. اما مقدار t در مولفه های دیگر اصول اخلاق حرفه ای در مدارس بین معلمان با مدرک تحصیلی کاردانی و کارشناسی و کارشناسی ارشد و بالاتر تفاوتی وجود ندارد؛ و نشان می دهد که معلمان با مدرک تحصیلی کاردانی و کارشناسی و کارشناسی ارشد و بالاتر تقریباً به یک میزان، به مولفه های دیگر اصول اخلاق حرفه ای (رعایت انضباط کاری، رعایت امانتداری، رعایت برابری) پایبند هستند.

نتیجه گیری

سوال اصلی تحقیق: رابطه بین اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر به چه صورت است؟ نتیجه آزمون t تک نمونه ای برای ارزیابی رابطه بین اخلاق حرفه ای و تعهد سازمانی معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر نشان داد که میزان تعهد معلمان به رعایت مولفه های اصول اخلاق حرفه ای در مدارس ابتدایی شهرستان ملایر (انضباط کاری، رعایت امانت داری، رعایت برابری و انصاف و پاسخگویی حرفه ای) از وضعیت مطلوب و در مولفه اجرای ضوابط و مقررات از وضعیت نسبتاً خوبی برخوردارند. در تبیین این نتیجه می توان گفت که اخلاق حرفه ای، مهم ترین متغیر در موفقیت سازمان است، و یکی از مسئولیت های مدیران آموزشی ترویج اخلاق حرفه ای در سازمان است. عدم توجه به اخلاق در محیط کار، مشکلات بزرگی را برای سازمان به همراه خواهد داشت. معلمان به طور ملموس به رعایت اخلاق حرفه ای در کار و شغلشان می پردازند که این موضوع اشاره مستقیم به شیوه رفتاری معلمان در کارگاه و در محیط آموزشی و در تعامل با دیگر همکاران و همچنین کارآموزان دارد. نتیجه حاصل شده را می توان مبتنی بر اینکه به چه میزان رعایت اخلاق حرفه ای توسط معلمان در عملکرد کارآموزان نیز تاثیر خواهد گذاشت نیز تحلیل کرد. همچنانکه معلمان موظفند محیط آموزشی ای ایجاد کنند که زمینه ی تکمیل استعداد و توانایی بالقوه ی همه ی فراگیران را فراهم نماید. معلمان باید مسائلی مانند تعهد به قوانین و آداب مدنی مانند کوشش و پشتکار، مسؤلیت پذیری، همکاری، وظیفه شناسی، وفاداری، صداقت و راستی، احترام به قانون، احترام به دیگران و خود را رعایت نمایند. اخلاق حرفه ای فردی در این پژوهش اشاره مستقیم به ویژگی های شخصیتی و روانی مربی و در ارتباط با دیگر همکاران، دانش آموزان و حتی قوانین و مقررات آموزشی اشاره دارد. مواردی چون روحیه تحمل، صبر، بردباری و سعه صدر در برخورد با دانش آموزان، جلب اعتماد و احترام کارآموزان، داشتن انگیزه کافی برای تدریس و احترام گذاشتن به قوانین آموزشی و انضباط کاری، رعایت امانت داری، رعایت برابری و انصاف، پاسخگویی حرفه ای ... رعایت این شاخص ها توسط معلمان تثبیت کننده رعایت دیگر شاخص های اخلاق حرفه ای مربوط به حوزه تخصصی یعنی فرآیند های یاددهی و یادگیری و کلی او خواهد بود. پیشنهادهایی را برای برنامه ریزان و دست اندرکاران نظام آموزش و پرورش:

- 1- قراردادن فیلترهای گزینشی برای انتخاب معلمان مدارس براساس میزان اخلاق حرفه ایشان باشد.
- 2- باتوجه به اهمیت نقش اصول اخلاقی در مدرسه و اخلاق حرفه ای در بین معلمان، پیشنهاد میشود منشورهای اخلاقی مشخصی تدوین گردد تا راهنمایی برای رسیدن به اهداف بوده و به طور کلی کارایی و اثربخشی مدرسه را افزایش دهد.
- 3- برگزاری کارگاههای آموزشی اخلاق حرفه ای در مدرسه و دعوت از استادان دانشگاه و ارائه راهکارهایی برای ارتقای اخلاق حرفه ای معلمان در مدارس می تواند اوضاع را بهبود بخشد.
- 4- تأسیس و راه اندازی مرکز سنجش اخلاق حرفه ای معلمان و تهیه سنجه های اخلاق حرفه ای برای معلمان
- 5- کارگاههای آموزشی و علمی با رویکرد عملی، کاربردی برگزار شود.
- 6- آموزش و پرورش، به طور مستمر، دوره های آموزش تخصصی ضمن خدمت برگزار کند و جزوات کاربردی آموزشی را در اختیار معلمان قرار دهد تا کارایی آنها افزایش یابد.
- 7- برای مشخص شدن نقاط قوت و ضعف معلمان و آگاهی آنها از این موضوع، سالانه، به وسیله همکاران ارزشیابی ها انجام شود.

منابع

- ابن هشام (1366). السیره و النبویه، ترجمه سید هاشم رسولی محلاتی، تهران: نشر اسلامیه.
- باباجانی، جعفر (1380)، مسئولیت پاسخگویی و کنترل‌های داخلی در بخش عمومی، مجله حسابدار، سال شانزدهم، شماره 146، صص 71-22
- بیک زاد، جعفر، حسین پور سنبلی، علی رضا و صادقی، محمد (1389) مجله کار و جامعه «آبان و آذر»، شماره 125 و 126 (از صفحه 4 تا 10)
- ذاکری، علی اکبر (1384). اخلاق مسئولان، تهران: موسسه چاپ و نشر عروج.
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۵۰۲ ق)، المفردات فی غریب القرآن، تحقیق محمد سیدگیلانی، بیروت، دارالمعرفه، ص 25.
- ساعتچی، محمود (1384)، روان شناسی کار، تهران: مؤسسه نشر ویرایش
- شالباف، عذرا، (1388)، نگاهی به معضلات و الگوی راهبردی ترویج اخلاق در سازمان‌های آموزشی، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال چهارم، شماره 1 و 2 ص 59
- علامه مجلسی (۱۰۳۷-۱۱۱۰ هجری)، بحارالانوار، ج 16، ص 264 به نقل از کافی.
- غضبان، سید جعفر (1343). قانون چیست و چگونه بوجود آمد؟، مجله کانون، شماره 4 و 5 (از صفحه 66 تا 69)
- فیومی مقری (1987 م) المصباح المنیر، بیروت، مکتبه اللبنان ص 10.
- قراملکی، احد (1383)، نشریه فلسفه، کلام و عرفان «اندیشه حوزه»، «روش شناسی مسئولیت پذیری در سازمان»، شماره 49 و 50
- قراملکی، احد (1385). اخلاق حرفه ای، تهران: نشر مجنون، چاپ سوم
- کردستانی، غلامرضا ونصیری، محمود (1388)، کارایی گزارشگری مالی و ارتقای سطح مسئولیت پاسخگویی در بخش عمومی، مجله حسابدار، شماره 208 و 209، صص 65-58
- گمینیان، وجیهه (1382). مجله کار و جامعه، مهر و آبان، شماره 50 (از صفحه 27 تا 31). قابل دسترسی در سایت
- میر سپاسی، ناصر (1366)، مدیریت منابع انسانی و روابط کار، به نقل از: کتاب مدیریت پرسنلی شرمین و شرادن، ص 430. چاپ نقش جهان.
- الحیدری، عمر اسماعیل. "بررسی رابطه بین رهبری اخلاقی و تعهد سازمانی معلمان"، همایش ملی پژوهش های حرفه ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم.
- میر محمدی مهر، م.، خانی، ح.، هاشمی، م. "بررسی اخلاق حرفه‌ای سازمانی از دیدگاه معلمان دبیرستان های شهر سنجند"، مجله مطالعات آموزش و پرورش نما، 2(2)، 9-1.
- اسلامیه، ف.، محمد داودی، ا.ج. "تحلیل رابطه بین سبک رهبری اخلاقی مدیران با تعهد سازمانی و خستگی شغلی معلمان"، مجله بین المللی رهبری سازمانی، 5(4)، 380-392.
- مقتدائی، ل. "بررسی رابطه بین اخلاق حرفه‌ای و رفتار ضد شهروندی: مطالعه موردی: کارکنان دانشگاه اصفهان"، مجله جامعه‌شناسی کاربردی، 28(1)، 145-158.
- تهماسبی پور، ن.، طاهری عبدال، م. "نقش میانجی اخلاق حرفه‌ای در رابطه بین اقلیم سازمانی و کیفیت زندگی شغلی کارکنان شهرداری منطقه 2 شیراز"، فصلنامه مدیریت شهری، 48، 421-434.